

Návrh modelu profesní regulace fyzioterapeutů v České republice

1. Analýza dat ze zahraničí

- 32 zemí má registraci/licenci jako podmínku výkonu povolání fyzioterapeuta
- 15 zemí má profesní komoru fyzioterapeutů s povinným členstvím

Na základě analýzy dat ze zahraničí se ukázalo, že ve většině evropských zemí je výkon povolání fyzioterapeuta podmíněn registrací, autorizací nebo licencí vedenou profesní komorou nebo regulační autoritou. Česká republika patří mezi menšinu zemí, kde po získání odborné způsobilosti neexistuje systém pravidelného obnovování oprávnění k výkonu povolání.

V Evropě funguje přibližně 15 států s komorovým modelem regulace fyzioterapeutů, ve kterém je členství v profesní komoře podmínkou výkonu povolání. Tyto komory zpravidla vedou registraci fyzioterapeutů, vydávají licence, vykonávají disciplinární pravomoci, zajišťují dohled nad výkonem povolání a podílejí se na systému celoživotního vzdělávání. Nejvýraznější příklady představují Polsko, Slovensko, Portugalsko, Francie, Chorvatsko, Rumunsko a Řecko.

Z hlediska evropského srovnání tedy nejde o okrajový model — naopak přibližně **jedna třetina evropských států používá komorový systém s povinným členstvím**, zatímco ostatní státy využívají převážně model povinné registrace vedené státním nebo nezávislým regulačním orgánem.

2. Návrh vhodného modelu pro Českou republiku

Cílem vzniku komory je zajištění kvality a bezpečnosti poskytování zdravotních služeb, jasně stanovený systém celoživotního vzdělávání s jasně definovanými kompetencemi, kontrola nad dodržováním etických principů a etického kodexu fyzioterapeuta.

Preferujeme vznik samostatné profesní komory fyzioterapeutů jako veřejnoprávní instituce zřízené zákonem, obdobně jako je tomu v řadě evropských zemí (např. Polsko, Slovensko, Portugalsko, Francie, Chorvatsko nebo Rumunsko).

Nepreferujeme model společné „velké komory nelékařských zdravotnických pracovníků“, a to zejména z důvodu značné rozdílnosti jednotlivých nelékařských profesí, jejich kompetencí, způsobu výkonu povolání, systému vzdělávání i odborných potřeb.

Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že samostatné komory fyzioterapeutů představují funkční model profesní samosprávy. Naopak, některé modely společných nelékařských komor se ukázaly jako obtížně říditelné z důvodu rozdílných priorit jednotlivých profesí. Příkladem může být Slovenská republika, kde původní systém společné komory nevyhovoval potřebám fyzioterapeutů a následně vedl ke vzniku samostatné komory fyzioterapeutů. Nechceme proto opakovat negativní zkušenosti ze zahraničí.

Fyzioterapie představuje samostatnou zdravotnickou profesi s vlastním diagnosticko-terapeutickým procesem, specifickými kompetencemi, vysokou mírou klinické odpovědnosti a významnou rolí v prevenci, akutní i dlouhodobé péči. Z tohoto důvodu považujeme za nezbytné, aby profesní regulace byla vykonávána samostatným orgánem se specifickou odbornou expertizou.

Samostatná komora fyzioterapeutů umožní:

- vytvoření jednotné profesní platformy,
- dlouhodobou koncepci rozvoje oboru,
- efektivní odbornou regulaci,
- transparentní systém kontroly výkonu povolání,
- jasně definovaný systém celoživotního vzdělávání,
- a posílení ochrany pacientů.

Cílem vzniku komory není zastupování ekonomických či odborových zájmů poskytovatelů zdravotních služeb, ale především:

- ochrana pacientů,
- zajištění kvality a bezpečnosti poskytovaných zdravotních služeb,
- ochrana odbornosti fyzioterapie,
- a výkon profesní samosprávy ve veřejném zájmu.

3. Návrh systému registrace a členství

Navrhujeme model:

- povinné registrace fyzioterapeutů jako podmínky výkonu povolání,
- a dobrovolného členství v komoře.

Povinná registrace by představovala základní regulační mechanismus obdobný modelům používaným v řadě evropských zemí. Registrace by byla podmínkou výkonu zdravotnického povolání fyzioterapeuta v České republice.

Registrace by byla časově omezená, například na období 5 let, s nutností pravidelného obnovení.

Podmínkou obnovení registrace by bylo:

- doložení výkonu povolání,
- splnění požadavků celoživotního vzdělávání.

Tento systém by zajistil:

- pravidelnou kontrolu odborné způsobilosti,
- udržování aktuálních odborných kompetencí,
- podporu celoživotního vzdělávání,
- a zvýšení bezpečnosti pacientů.

4. Obsah registru a jeho vedení

Registr fyzioterapeutů by vedla Komora fyzioterapeutů České republiky.

Registr by obsahoval zejména:

- jméno a příjmení fyzioterapeuta,
- identifikační číslo registrace,
- dosaženou odbornou a specializační způsobilost,
- údaje o celoživotním vzdělávání,
- informace o případném omezení výkonu povolání,
- region výkonu povolání,
- odborné zaměření či specializaci.

Veřejná část registru by sloužila pacientům pro ověření:

- zda je fyzioterapeut oprávněn vykonávat povolání,
- zda disponuje specializovanou odborností,
- a kde poskytuje zdravotní služby.

Tento systém by současně zlepšil orientaci pacientů ve zdravotním systému a zvýšil dostupnost specializované fyzioterapeutické péče pro odborníky i pro pacienty.

5. Návrh klíčových kompetencí komory

Mezi klíčové kompetence komory fyzioterapeutů navrhujeme zařadit zejména:

Regulační kompetence

- vedení registru fyzioterapeutů,
- vydávání a obnova registrace/licence,
- kontrola splnění podmínek výkonu povolání,
- dohled nad odborným výkonem profese.

Ochrana pacientů a kvality péče

- dohled nad bezpečným poskytováním zdravotních služeb,
- řešení stížností pacientů,
- disciplinární řízení,

- možnost omezení či pozastavení registrace při závažném porušení povinností.

Etika a profesní standardy

- tvorba a aktualizace etického kodexu,
- tvorba doporučených odborných standardů,
- podpora evidence-based practice.

Vzdělávání

- organizace systému celoživotního vzdělávání,
- definování vzdělávacích požadavků,
- podíl na specializačním vzdělávání,
- spolupráce s vysokými školami a odbornými společnostmi.

Spolupráce se státní správou

- odborné připomínkování legislativy,
- spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví,
- účast na tvorbě zdravotní politiky,
- spolupráce se zdravotními pojišťovnami a dalšími institucemi.

6. Přínosy a rizika vzniku komory

Hlavní přínosy

Vznik komory přinese:

- vyšší ochranu pacientů,
- jasnou identifikaci odborně způsobilých fyzioterapeutů,
- transparentní kontrolní mechanismy,
- jednotný systém celoživotního vzdělávání,
- zvýšení kvality a bezpečnosti péče,
- podporu profesní odpovědnosti,
- a posílení profesní autonomie.

Pacient získá jistotu:

- kdo je odborně způsobilý fyzioterapeut,
- že poskytovaná péče splňuje odborné standardy,

- a že existuje nezávislý mechanismus kontroly a ochrany.

Možná rizika

Za možná rizika považujeme zejména:

- přílišnou administrativní zátěž,
- klientelistické chování,
- nejasné vymezení kompetencí vůči státu,
- nebo riziko nahrazování odborové organizace.

Návrhy minimalizace rizik

Doporučujeme:

- jasné zákonné vymezení kompetencí komory,
- transparentní volební systém,
- časově omezené mandáty volených orgánů,
- kontrolní mechanismy hospodaření,
- oddělení regulatorních a odborových funkcí,
- a veřejnou kontrolu disciplinárních procesů.

7. Specifika fyzioterapie jako zdravotnické profese

Fyzioterapie je samostatně vykonávaná zdravotnická profese poskytující zdravotní služby pacientům napříč všemi věkovými kategoriemi a ve všech fázích onemocnění — od prevence přes akutní péči až po dlouhodobou rehabilitaci.

Význam fyzioterapie v současnosti narůstá zejména v souvislosti:

- se stárnutím populace,
- zkracováním hospitalizací,
- přesunem péče do ambulantní sféry,
- rozvojem komunitní péče,
- a rostoucím důrazem na prevenci a funkční zdatnost pacientů.

Fyzioterapeuti často pracují samostatně v ambulancích, nesou přímou odpovědnost za poskytovanou péči a jejich rozhodování má přímý dopad na bezpečnost pacientů.

Z těchto důvodů považujeme za nezbytné:

- nastavit jednotný systém odborné regulace,

UNIE FYZIOTERAPEUTŮ ČESKÉ REPUBLIKY
Profesní organizace českých fyzioterapeutů

- zajistit kontrolu kvality poskytované péče,
- podporovat kontinuální vzdělávání,
- a vytvořit jasný systém profesní odpovědnosti.

Komora fyzioterapeutů představuje vhodný nástroj pro zajištění těchto cílů ve veřejném zájmu.